

Sommer Katalin visszaemlékezése

Tisztelt Emlékezők, kedves Vendégek, Hölgyeim és Uraim!

A holokauszt emléknapján nehéz megszólalni. Fájdalmas és felzaklató az élő emlékezet, lüktetnek a régi sebek. A homályból felvillannak a családi hangulatok, az ünnepi gyertyagyújtás, a felejthetetlen, drága arcok.

Ami velünk megtörtént, felejthetetlen és kitörölhetetlen. *Míg élünk, emlékezni - s ha kell figyelmeztetni, emlékeztetni - fogunk.*

Magamról annyit, hogy budapesti neológ zsidó családban nőttem fel. Nem voltunk mélyen vallásosak, de a nagy ünnepeket, ahogy szokásban volt, megtartottuk. Édesapám, *Sommer István* textiltechnikus a Magyar Pamutiparban dolgozott. A második zsidótörvény érvénybe lépése után a zsidók létszámát a különböző foglalkozásokban erősen korlátozták, állásából elbocsájtották.

A második világháború kitörése a zsidóságot mélyen érintette. Családunkat is sújtotta. Apámat már 1940-ben fegyvernélküli munkaszolgálatra hívták be. Először Beregszász környékén, Beregardón, tábori munkásszázadban dolgozott. Néhányszor szabadságra hazajött, de Magyarország német megszállása után alig láttuk. 1944 őszén Nyitra mellett, Nagysurányban lapátolt, végül a nyilas érában örökre elhurcolták. Távoli német lágerba deportálták, Flossenbürgből nem jött haza. Négy éves kislány voltam, amikor utoljára láttam.

Nagybácsim, *Klein Vilmos* a Vadász utcai Üvegházban az ellátási részlegen dolgozott, az ott bujkáló zsidók élelmezésének egyik felelős szervezője volt. Ő szerzett számunkra Schutzpass-t. Ez a védlevél lényegében igazolás volt, hogy tulajdonosa a svájci követség kollektív útlevelében szerepel és szervezésében kivándorolhat Magyarországról.

1944 nyarán a Nagymező utca 25-ben laktunk. Az épületet június 24-étől csillagos házzá nyilvánították. A svájci védlevél birtokában később a Lipótvárosba, úgynevezett védett házba költöztünk. A Pozsonyi út számos épületét és a környékét ősszel nemzetközi gettónak nevezték. Édesanyám abban bízott, hogy ott biztonságban leszünk. Egy-egy lakásban négy-öt zsidó család zsúfolódott össze. Minden szobában, a konyhában, az előszobában többen laktak.

Néhány holmit vihettünk magunkkal. Valamennyi ruhát, fehérneműt, meleg kabátot, mert anyu úgy gondolta, kemény tél elé nézünk. Így is lett. Az 1944-es tél az évszázad egyik leghidegebb telének bizonyult. Ennivalóról a svéd és a svájci követség bátor munkatársai gondoskodtak. Anyu

korábban beszerzett kétkilónyi kockacukrot, mert úgy gondolta, legalább a két kisgyermekének legyen valami édessége.

A nyilas hatalomátvétel után a fegyveres nyilas suhancok mind gyakrabban zaklatták a védett házak lakóit. Kifosztották, elhurcolták a zsidókat. A házunkra is rátörtek, mindenkit kihajtottak a Duna-partra. Emlékszem, a rengeteg didergő emberre, ahogy sorba állították őket. Mi valahol hátul álltunk. A sok kisgyerek csak azt érzékelte, hogy a felnőttek nagyon izgatottak. Féltünk, remegtünk, bár nem tudtuk, hogy mitől. Nagy sírást csaptunk. A környező házakból - jóézésű ember lehetett - valaki felhívta Wallenberget. Hamarosan a Duna-partra érkezett. Hogy a számomra magas bácsi Raoul Wallenberg volt, anyu később mesélte el. Annyit láttam, hogy egy bácsi próbálja a gyerekeket és a felnőtteket nyugtatni, aztán visszazavartak bennünket a környező házakba.

Utólag azt is megtudtam, hogy a sorban állókat belelőtték a Dunába. Ezt a vérengzést állította le Wallenberg. Én a menekülést, az életemet köszönhetem neki. További, máig kitörölhetetlen gettóbeli viszontagságok után a Klauzál utcai svéd kórházba befogadtak minket. Ott szabadultunk fel 1945. január 18-án. Egy hónapra rá lettem hat éves.

Köszönöm, hogy meghallgatták a Sommer család rövid történetét, hogy mindezt elmondhattam.

A visszaemlékezést elmondta:

Sommer Katalin

Helyszín:

a Magyar Kormány és a Holokauszt Emlékközpont megemlékezése

A holokauszt magyarországi áldozatainak emléknapján a Páva utcában

Időpont:

2012. április 16. 14 óra